

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

3 Quomodo cognosci poterit an aliqua operatio ad magiam pertineat, & quibus indiciis spiritus redeuntes discerni.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

DVBITATIO III.

Quomodo cognosci poterit an aliqua operatio ad magiam pertineat, & quibus indicij spiritus redeuntes discerni.

Respondeo, Id tribus modis cognosci posse. Primò, Ex conditione causarum, quæ adhibentur. Secundò, Ex conditione operationis. Tertio, Ex conditione effectus.

Quod ad primum atinet, Ipsa conditio & qualitas causæ indicat magiam; Primò, Si expressè inuocetur diabolus. Secundò, Si preces adhibeantur, quibus falsa permixta sunt; vt Christum habuisse febres, & spasimum. Tertio, Si verba exotica. Quarto, Si characteres, imagines, sigilla. Quintò, Si ligaturæ, si specula, vnctiones, & similia, præter Ecclesiæ morem: cum enim effectus ad quem diriguntur, non possit expectari ex virtute talium causarum, vt quæ nullam in se habeant: nec etiam à Deo, cum nec ab ipso, nec ab Ecclesia, quæ Spiritu Dei regitur, sint instituta, imò ab ipsa Ecclesia reprobenur; sequitur eum expectari à malignis spiritibus, qui huiusmodi rebus tanquam signis alliciuntur ad præstandum id ad quod ipsi ea instituerunt. itaque omnia ista sunt magica illecebra, & tacita dæmonum inuocationes. Nec obstat quòd interdum nihil nisi verba sacra, aut versiculus aliquis sacra Scripturæ adhibeatur; quia talis versiculus non dirigitur ad Deum, nec eo sensu profertur, quo sacer est; sed animo profano, vt aliquis effectus vanus, vel alius, ad quem ex Deo vel Ecclesiæ institutione non valet, proueniat. Sic illo versiculo, *consummatum est*, quidam vtuntur ad luxationes equorum curandas: & illo, *In camo & freno*, &c. ad lapiendos canes. Itaque implicite dirigitur ad dæmonem, qui etiam in rebus sacris sua signa instituit, vt & homines facilius decipiat, & Deo maiorem contumeliam faciat.

Secundò, Ex conditione operationis, vt cum repente curatur equus vel homo, absque diuino miraculo; cum breuissimo tempore multa millia reificuntur; cum operatio ad rem valde distantem se extendit; vt si hic pungatur imago cerea Petri, & ille alibi doloribus conficiatur.

Tertio, Ex conditione effectus, si hic industriam humanam superet: sunt autem huiusmodi complura, quæ à magis operà dæmonum, vel reipsa vel in speciem fiunt, possuntque reduci ad tria genera. Vel enim fiunt circa elementa; vel circa alia corpora, præsertim hominum aut animalium; vel circa animas & spiritus. quæcumque autem exhibent reipsa, possunt etiam exhiberi in speciem per præstigium.

Circa elementa excitare possunt tempestates, grandines, tonitrua, fulmina, ventos, ipsæ lædere & euertere arbores, segetes, animalia, ædificia, & similia; vt experientia quotidiana docet, & ex lib. Iob c. 1. euidenter colligitur. non enim difficile est illis spiritibus nubes alijs in regionibus collectas, & ventos alibi spirantes, huc vel illuc, quò Deus permiserit, impellere, ibique sistere, stipare, collidere. Simili modo possunt facere inundationes, terræ motus, ruinas ædium, repentina incendia, & similia, si Deus id illis permittat. possunt

excantare segetes, seu transferre ex agro in agrum; quod olim videtur fuisse adeò frequens, vt legibus duodecim tabularum apud Romanos vindicari debuerit. possunt transferre arbores & pomeria integra: idque vel singulis transplantatis, vel superficie terræ ad certam altitudinem simul abrepta & translata. Vnde Plinius l. 17. cap. 25. dicit, *Suo tempore Vecty Marcelli olinetum vniuersam viam publicam transgressum, & arua inde e contrario in locum oliueti profecta*. Neque hoc mirum videri debet; possunt enim plurimi simul ad huiusmodi opus concurrere.

Circa corpora hominum & animalium: Primò, Possunt ea celerrimè transferre de loco ad locum; sunt enim & ipsi celerrimi & potentissimi, quibus nulla potestas super terram comparari valeat; Iob. 11.

Hic tamen Notandum est, non deesse qui negent sagas reipsa transferri à dæmone, & eas, quæ se putant transferri ad conuentus, dicunt decipi hanc enim translationem, & cetera quæ in conuentibus sagarum fieri videntur, vt conuiuia, tripudia, adorationes dæmonis, nefarios concubitus, & similia, non fieri reipsa exterius, sed solum in imaginatione: sopiti enim ipsas, & dæmonem hæc omnia facultati phantastica ita representare, ac si reipsa fierent, ita vt illa muliercula sibi persuadeant se hæc omnia reipsa egisse: quod confirmant exemplis quarundam, quas constat sopitas fuisse, quæ tamen postea excitatæ narrabant se mira fecisse & vidisse.

Sed hæc sententia falsa est, & Reipub. pernicio. Falsa. Primò, Quia repugnat innumeris experientijs, & exemplis eorum, quos translatos fuisse reipsa deprehensum est; de quo vide Alphonsum Castro l. 1. de iusta hæreticorum punit. cap. 16. & Malleum maleficarum Iacobi Sprengeri, & nostrum Delrio l. 2. disquisit. magic. q. 16. Secundò, Repugnat innumeris reorum & non reorum confessionibus, non tantum muliercularum, sed etiam virorum prudentum omnis ordinis & conditionis. Tertio, Repugnat etiam rationi. cur enim diabolus id nõ possit, cuius tanta potentia vt non sit ei par in terra? aut cur Deus id non permittat, cum magi & sagæ in id consentiant, & diabolum ad hoc aduocent; & ipse Dominus se permiserit à diabolo ex deserto deferri in pinnaculum templi, & inde in montem excelsum, vt ex cap. 4. Matth. colligitur, & Patres passim docent?

Est Reipub. pernicio. Primò, Quia patrocina- tur crimini grauissimo & nocentissimo Reipub. & Ecclesiæ; & impedit illius dignam castigationem. Iudices enim, quibus hæc opinio est perniciosa, vel non puniunt sagas, vel non nisi leniter, concessa vitæ hinc fit vt innumeri eo inficiantur, & diabolus tutò grassetur. Secundò, Condemnat omnia panè tribunalia orbis Christiani, tam Ecclesiastica quam sæcularia, non solum imperitiæ & imprudentiæ, quòd non possint distinguere inter ea quæ fiunt reipsa, & quæ sola imaginatione; sed etiam iniustitiæ & crudelitatis, quòd tam leua morte afficiant homines ob maleficia, quæ ipsi reuera non fecerunt, sed solum somniarunt & illusionem diabolicam sibi visi sunt fecisse. Itaque hæc opinio nullo modo est toleranda.

Nec obstant exempla quarundam, quæ adhibita vnctione consopitæ fuerunt, & mira se interim egisse putarunt: quia hoc interdum diabolus

13 Tribus modis id cognoscitur.

1. Ex conditione causæ.

Dæmon aliquando in rebus sacris sua signa constituit.

14 2. Ex conditione operationis.

3. Ex conditione effectus.

Circa elementa quid possunt.

facit ut idem putetur semper fieri, & ita persuadeat Iudicibus totam hanc rem esse imaginatōnis, & nemini exterius nocere.

16 Dices, Si interdum deluduntur, ergo non poterunt tutò puniri; quia fortè sunt innocentes. unde enim constare potest hanc non deludi?

Respondeo negando consequentiam: Primò, Quia rarum est ut ita deludantur, itaque præsumi debent non delusæ, nisi probetur contrarium: sicut in aliis criminibus, qui fatetur, non præsumitur delusus, si est sanæ mentis, & si alij de ipso testantur, non potest præsumi diabolus loco illius fuisse suppositum; sed hoc clarè tunc probandum; alioquin secundum leges iudicandum.

Secundò, Plerique optimè norunt distinguere utrum sola imaginatione, an re ipsa quid actum sit: cur ergo illis fides non adhibeatur? Tertio, Ex indiciis & variis circumstantiis à prudente & perito Iudice facilè deprehendi poterit quomodo res gesta sit. Sæpè enim apparet aliquis effectus exterior; sæpè accedunt aliorum testimonia; sæpè ipsæ personæ sunt boni & integri sensus, & fatentur rem exterius gestam, explicant causam, & modum, & locum, & tempus, & personas coram quibus, &c. Quarto, Quia etiam illæ, quæ in somno delusæ, puniri possunt; tum propter expressum pactum cum dæmone & apostasiam ordinariè coniunctam; tum propter desiderium & conatum faciendi ea, quæ consopitæ videntur facere, & approbationem postquam ad se redierint; idè enim se inungunt, & signa magica ponunt, ut illa fiant re ipsa; & postea cum putant facta, approbant & gaudent, & proponunt rursus facere, quæ se iam fecisse putant: inter quæ sunt idololatria, commercium cum dæmone, renuntiatio Christianismi, studium aliis in corpore vel substantia nocendi, & similia. vide plura de his apud Delrium lib. 5. sect. 16.

17 Similiter non obstat cap. 12. Episcopi. 26. q. 5. vbi significatur, sagas non re ipsa transferri, aut alia similia perpeti; sed solum imaginatione: quia non agitur illo cap. contra sagas aut maleficas, quales nostræ sunt; (ut docet Alphonsus Castro dicto lib. 1. c. 16.) sed contra alias quasdam mulierculas, quæ deceptæ à diabolo variis illusionibus, credebant se nocturnis horis cum Diana dea paganorum, vel cum Herodiade, & innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias, & multarum terrarum spatia in tempesta noctis silentio pertransire, eiusq; iussionibus velut domina obedire, & certis noctibus ad eius servitium evocari; ut dicto c. Episcopi, habetur. Si enim erant fortiaræ & maleficæ, cur tam immane flagitium in illis non reprehenditur? cur sola prava credulitas damnatur? Deinde etiam si concederemus fuisse fortiaras, nihil referret; quia non damnatur in illis quòd crederent ea, quæ nostræ de se referunt; nimirum se à diabolo in specie hirci ad conuentum sagarum transferri; ibidem conuiuia & tripudia cum ipso & veneficis agitari, diabolus adorari, nefarios cum ipso concubitus misceri, &c. sed quòd crederent longè alia, nimirum, hæc & similia esse vera, Dianam & Herodiadem esse deas; illis honorem & obsequium esse exhibendum; posse ab his naturas rerum mutari & transformari; esse veras bestias ab ipsis conditas, quarum ope per aërem vestarentur. nihil horum credunt nostræ sagæ; sciunt enim esse diabolus, quicum habent

negotium. Denique si hic Canon aliquid contra nostram sententiam faceret, sequeretur eum fidem perdere, & esse infidelem, qui crederet sagas per diabolus specie hirci transferri; quod omnino absurdum est.

Secundò, Possunt etiam corpora hominum & animalium transformare; non quidem intrinsicè figuram mutando, sed extrinsecus ex vaporibus aliam circumponendo. Sic aliqui operà dæmonis conuertuntur in speciem lupi, & dicuntur *λύκοειδῶνται*, quasi dicas lupi homines: accommodant enim se ad speciem bestię quantum possunt, manibus & pedibus incedendo: & diabolus adiicit reliqua, circumposita alia figura, ita ut speciem lupi exactè referant. deinde ingreditur, mutat phantasiam, & animum ferinum inducit; quod ei perfacile est, commotis humoribus & venenatis succis adhibitis: denique agilitate lupina corpus regit. hinc fit ut tales inuadant, lacerent & deuorent homines, ut veri lupi solent. Potest etiam veram bestiam, homine repente sublato, substituere; ita ut ipse homo oculorum iudicio videatur in lupum conuersus: quomodo D. Augustinus lib. 18. de ciuit. cap. 18. docet, focios Diomedis conuersos fuisse in aues, & Iphigeniam in ceruam. Simili modo credibile est, virgas magorum fuisse conuersas in serpentes: non enim diabolus causas naturales virgis applicādo poterat tam breui tempore ex materia tam dissimili veros serpentes efficere. Potest etiam, homine consopito, ipsemet formam bestię assumere, & in ea varia ministeria subire, & interim per alium dæmonem efficere ut ille homo dormiens videatur sibi in bestiam mutatus hæc omnia præstare. Hoc modo D. Augustinus loco citato putat socios Vlyssis mutatos à Circe venefica in porcos: & alios quosdam suo tempore, veneno in caseo accepto à feminis subulariis, conuersos in iumenta, quæ onera gestabant quamdiu illæ volebant, & postea videbantur sibi in formam humanam reuerti. Denique potest hanc mutationè facere nudo præstigio, sicut enim melancholici & phrenetici videntur sibi mira exterius videre, cum totum sit interiùs ex qualitate & commotione humoris; ita etiam operà dæmonis fieri potest ut mira exterius videantur vel audiantur sola humorum agitatione & infectione. hac ratione potest exhiberi palatia, vrbes, exercitus, flumina, incendia, tempestates, fulmina, tonitrua, & similia.

Ex his patet, quatuor modis has transmutationes à magis operà dæmonis fieri posse. non tamen est negandum quin possit dæmon aliquas veras transformationes efficere, applicando actiua passiuis; quales etiam ab hominibus fieri possunt; etsi ipse plura, subtiliora, & expeditius possit. sic potest efficere ranas, mures, muscas, &c. Item quæ ex femine; sed infusus feminibus in locum naturalem genituræ.

19 Tertio, Possunt inferre morbos occultos, qui nulla arte medica valeant curari. facile enim diabolo est instillare venena ignota, & eaque ita regere ut lentè operentur, vel infringere vim medicamentorum; vel si sinat illa operari, potest renouare quotidie noxam, intercipere vias spirituum & humorum, & aliis mille modis nocere: potest etiam inferre in corpus humanum pilorum villos, clauorum & vitrorum fragmenta, & alia huiusmodi, quæ maleficiis affectu excernunt quamuis

quamuis etiam præfugio facere possit vt hæc videantur è corpore eici, cum reuera ibi non fuerint.

20 *Curare morbos.* Quartò, Possunt curare morbos omnes, qui naturalibus remedijs curari possunt, & omnes qui à dæmonis actuali nocimento pendent. Possunt impedire sanguinis è vulnere effluxum; imò omnes laciones, quæ gladio, igne, aliisque instrumentis irrogari possunt, si Deus permittat. facile enim ipsi est, ictum iuxta corpus hominis excipere, & impetum frangere, & ea quæ vim ignis impediunt assidue interponere; sed Deus rarò hæc permittit.

Ererere thesauros. Quintò, Possunt ererere thesauros occultos, & opes mari abditas; sed Deus rarissimè id permittit; quia esset maxima ad malum illecebra. vnde videmus omnes panè magos & sagas esse pauperes, viles, abiectos.

21 *Reddere insusceptibilem.* Sextò, Possunt etiam aliquo modo se efficere insusceptibiles: idque vel efficiendo vt subito transferantur aliò, altantibus non aduertentibus; quo modò fortè Apollonijs se insusceptibilem reddidit, quando à Domitiano capiendus erat; de quo Philostratus in vita ipsius: vel aliquod corpus instar veli interponendo, quod simile sit corporibus adiacentibus, v. g. parieti, tapeti, &c. vt ab illis non videatur distinctum: vel alienam figuram interponendo, vt etsi videatur, non agnoscat: vel certè subtrahendo aut impediendo spiritus visorios, qua parte ad illius obiecti visionem debent concurrere.

22 *Immittere demones.* Septimò, Possunt immittere demones in hominem, & facere vt ab iis obsideatur, Deo permittente. huius multa exempla extant in historijs. Possunt etiam eosdem expellere, idque vel ex pacto cum ipsis & volentibus iisdem; (quamuis simulent se cogi ad egrediendum vi incantationis) vel ex pacto cum dæmone potentiore; qui etiam inuitos expellere potest: de quo vide Gregorium lib. 1. dialog. c. 10. hoc tamen numquam facit iste dæmon, nisi vt magis noceat; vt exemplo Gregorius docet.

23 *Circa animam.* Circa animam humanam coniunctam corpori, omnia ea possunt opera dæmonum, quæ ex corporis dispositione & imaginatione pendent; vt inferre amentiam, incitare ad amorem, odium, libidinem erga hunc vel illum, & similia. facile enim est dæmoni efficere vt obiectum aliquod assidue obuerfetur phantasia in modum conuenientis vel disconuenientis, & simul concitentur humores & spiritus consentaneè affectui amoris vel odij, &c. Huc pertinent philtæ, & odiorum maleficia; de quibus vide Gregorium l. 1. dialog. c. 4.

Circa animas separatas nihil possunt magi, quia nec demones ipsi aliquid in has valent; præterquam quòd damnatis possint irrogare supplicia secundum modum & mensuram à diuina iustitia pro meritis cuiusque constituta. Itaque non possunt illas ab inferis excitare, & viujs repræsentare; sicut nec tortor potest reum ducere quòd libuerit. quòd si id non possunt in animas damnatas, quantò minus in sanctas, quæ ipsis, veluti domini & Iudices, sunt admodum formidabiles?

24 *An Samuel excitatus fuerit.* Nec obstat illud 1. Regum 28. vbi cum Saul petisset excitari Samuelem per pythonissam, ipse Samuel apparuit, vt verior sententia tenet, quæ maximè confirmatur Ecclesiastici 46. vbi Samuel

dicitur post mortem prophetaffe, & Regi interitum prædixisse. non enim Samuel vi magica excitus prodiit; sed iussu diuino in pœnam impij Regis; cuius signum est, quòd magicam incantationem præuenit: vnde & turbata fuit pythonissa; & rectus capite sursum elato, è terra emerferit; contra morem vmbrarum magicarum; quæ pedibus sursum versis, & capite deorsum prodire dicuntur. insinuare hoc videtur pythonissa, cum ait: *Deos vidi ascendentes è terra*; id est, virum instar Dei, vel similem Deo. etsi enim Elohim sit numeri pluralis; tamen plerumque apud Hebræos accipitur pro vno; quo modo hic accipi patet ex verbis proximis. *Qualis est forma eius?* itaque non de vmbris, sed de Samuele augusto modo apparente loquitur pythonica. Spectra autem illa, quæ ad inuocationem magorum se exhibent, sunt dæmones, qui se horum vel illorum animas fingunt.

Petes, Quibus indicijs poterunt spirituum apparitiones internosci, vt non decipiamur acceptantes malos pro bonis?

25 *Respondeo,* Indicia mali spiritus sunt ista: Primò, Si ad præsentiam vel vsum rerum sacrarum diffugiat, nimirum signi crucis, aquæ benedictæ, nominis Iesv, B. Virginis, aut alicuius Sancti, sacrarum reliquiarum, sacræ imaginis, agni Dei, cerei benedicti, stolæ sacræ, & similibus, quibus Ecclesia vt consuevit contra diabolicas fraudes, quæque veræ Religionis sunt præsignia & certa signa. Item si hæc improberat disfluadeat. hæc enim indicia sunt manifesta, dæmonem esse.

Secundò, Si falsam vel prauam causam suæ apparitioni prætendat, vt si dicat se redire imperio alicuius magi: aut vt aliqua reuelet, quæ friuola sint, curiosa, vel noxia.

Tertiò, Si aliqua dicat, quæ sunt contra fidem & Ecclesiæ doctrinam; vel tuadeat aliquid, quod sit à moribus Sanctorum alienum. sicut puella, quæ nuper prope Louanium repenti reuixit, & mira per triduum coram omnibus retulit. horum summa erat, se vidisse sanctissimam Trinitatem, & ibi intellexisse, parentibus & fratribus nullam superesse spem salutis, nisi ipsa rediret ad corpus & pro illis martyrium subiret, & illi deinde ordine idem martyrium paterentur. Modus martyrij erat iste: Imponendus erat faciei puluillus, deinde validè pedibus erat conculcanda, donec fracto capite vita exprimeretur. persuasit vt sibi id fieret. inde processum ad fratres, quorum primus cœptus calcari, grauiter est læsus; sed interuentu vicinorum res impedita. Exempla vetera extant plurima.

Quartò, Si sua oratione excitet mentem hominis ad superbiam, ad vanam gloriam, ad præsumptionem animi, ad desperationem, vel ad alium minus ordinatum affectum. numquam ad talia alloquium boni spiritus excitabit.

Quintò, Si blandè accedat, sed postea relinquat mœrorem, desolationem, turbationem animi, tenebras: hoc enim signum esse mali spiritus, docuit S. P. N. Ignatius in suis Exercitijs, & D. Macarius hom. 7. sicut enim boni spiritus est illuminare, solari, & tranquillitatem animi adferre; ita maligni est relinquere in animo tenebras, mœrorem, perplexitatem, turbationem; nam quicquid sibi consentanea operatur.

Sextò, Si rem non patitur tractari cum Superiore,

riore, vel confessario: boni enim spiritus non querunt tenebras, nec volunt ordinem, quem sancti Patres & sacra Scriptura tradiderunt, perueriti: facile enim ipsis est & Superiores permouere.

Septimum, Si in forma tetra aut abiecta appareat, v. g. Aethiopsis, serpentis, bufonis, canis; vel cum fœtore, tumultu, horrore, clade discedat.

Octauo, Si vbi semel præstitum est quod subsidij causâ petiit, rursus quaesitis aliis occasionibus fruolis redeat: animæ enim, vbi satis feceris, vel non redeunt, vel semel tantum redeunt, vt gratias agant. daemones quia paucis congressibus conficere nequeunt quod voluit, varias occasiones querunt vt sapè appareant. vnde hæc crebritas debet esse suspecta. vide Thytaum lib.1. de apparit. spirit. cap. 16. Peltanum de purgat. cap. 5. & Delrium lib. 1. q. 26. sect. 3. vide etiam infra dubit. 5. alia quædam huc pertinentia.

DUBITATIO IV.

Quale peccatum sit magia.

26
Per se est
mori se-
rum.

Respondeo, Ex genere suo esse mortale; quia continet tacitam vel expressam demonis inuocationem, ac proinde societatem & benevolentiam erga illum. Fieri tamen potest vt aliqui actus magici excusentur à peccato mortali ratione ignorantia; vt si quis ignoret, vel non aduertat tacitam illam inuocationem, cum hæc sapè sit valde occultata. plerumque tamen ingeritur homini aliqua suspicio latentis mali, ratione cuius tenetur abstinere donec plenitudo de re cognouerit: quod si non faciat, peccat saltem venialiter. Ratione leuitatis materia præcisè non videtur vquam esse veniale: quia quoddam in re parua vel ludicra demon inuocetur, per se non minus crimen est, quam si id fieret in magna. similiter tacita vel remota inuocatio, si plena consideratio adfit, est eiusdem rationis ac expressa. sæpè tamen contingit vt quando res est modica, non apprehendatur mali magnitudo; & sic potest esse veniale defectu animaduersionis.

27
Crimina
coniuncta.

Notandum est, huic crimini in iis, qui ei sunt addidit, ordinariè alia crimina grauissima esse coniuncta; de quibus à confessariis & ludicibus sunt interrogandi. Primum est, Hæresis: multi enim ex his non credunt diabolum subiturnum pœnas æternas, aut esse damnatum & miserum; & eos, qui ipsi adherent esse damnandos, aut eum nihil posse nisi Dei permissu, & similia. Denique pauci ex his sunt firmi in fide; & plerique deprehenduntur vel hæreci, vel nullius religionis. Secundum, Apostasia; abnegat enim Christum & Christi fidem, & sapè ipsum Deum: renuntiant Baptismo & Confirmationi, eaque conantur in se quibusdam caerimoniis extirpare. Tertium, Idololatria; accipiunt enim diabolum loco Dei; huic fidem spondent, se totos dedunt & mancipant, sacrificia offerunt, aliosque deserunt honores. Quartum, Blasphemie in Deum, in Christi humanitatem, in B. Virginem, & Sanctos omnes. Quintum, Sacerilegium; sapè enim in suis incantationibus vtuntur rebus sacris, & interdum ipsa sanctissima Eucharistia. Sextum, Luxuria; vt nefaria cum dæmone commixtiones. Septimum, Damna proximorum; vt homicidia, præterum infantium, è

quorum corpusculis decoctis conficiunt vnguina, pulueres, & alia magica symbola; varij morbi hominibus irrogati, mortes animalium, vastationes fegetum, & similia. Ex quibus patet, magos & sagas dignos esse morte, & omnino è Republica exterminandos ob apostasiam, idololatriam, nefandos concubitus, & similia, etiam si fortè damna non intulerint. vnde etiam Exodi 22. præcipitur, *Maleficos non patieris viuere.*

DUBITATIO V.

Quæ remedia aduersus maleficia possunt adhiberi.

Remedia maleficij esse possunt vel naturalia, vel supernaturalia, vel moralia. Naturalia plerumque paruum vim habent; quia diabolus facile omnem illorum actionem eludit, si velit. bonum tamen est illa initio experiri, ex præscripto medicorum adhibendo ea, quæ ipsi ex symptomatibus congrua iudicabunt: vt si indicia sint veneni, si abundet humor melancholicus, vel alius, quo diabolus in hac affectione vti videtur: si alicui parti intermperies illata, & similia.

Supernaturalia, seu Ecclesiastica, sunt optima hæc decem numerari possunt.

Primum est, Magna fides & fiducia in diuina protectione. Colligitur hoc clarè ex Psalmo 90. *Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei celi commorabitur, & quæ sequuntur; quibus docemur, diabolus nihil posse in eos, qui omnem spem in Deo locant. Idem patet multis exemplis. vide Cassianum collat. 8. c. 18. & 19. Paulinum in vita D. Ambrosij, Gregorium l. 1. Dialog. c. 4.*

Secundum est, Susceptio Baptismi, si non sit baptizatus. Huius extat memorabile exemplum in historia Periana Petri Chieza p. 1. c. 18. Ratio est, quia Baptismo exuimus veterem hominem, quem diabolus induxit, & induimus Christum: efficiuntur eius membra, eius filij, & domestici; transferuntur de potestate tenebrarum in regnum Filij Dei, vt Apostolus ad Coloss. 1. ait.

Tertium, Confessio peccatorum. Sæpè enim ob peccata permittitur diabolo potestas in hominè, quibus deletis, illa quoque euanescent; quibus permanentibus, frustra à alia remedia adhibeas, vt docet Petrus Cluniacensis l. 1. de miraculis cap. 6. de quo etiam vide lib. 1. vita S. Bernardi cap. 8. Itaque qui maleficiis infestantur siue in se, siue in rebus suis, exhortandi ad accuratam peccatorum confessionem & vitæ emendationem.

Quartum, Sumptio Eucharistie, vel eius præsentia: nulla enim conuentio lucis ad tenebras, nec Christi ad Belial. hoc pacto maleficia fuisse curata, refertur in vita S. Bernardi lib. 1. cap. 10. & D. Augustinus l. 2. de ciuit. c. 8. scribit, domum quamdam ab infestatione dæmonum liberatam oblato in ea Sacrificio. Palladius l. 1. histor. c. 19. refert, S. Macharium, cum ei oblata esset femina maleficio affecta, dixisse, Illud propterea vim in eam habuisse, quod quinque septimanis à sacra Eucharistia abstinuisset.

Quintum, Exorcismi Ecclesie. hi varij sunt: alij enim instituti sunt ad expellendum dæmonem à corporibus hominum, alij ab infestatione aedium, alij ad illum compefcendum, ne damna per rempeltates, vel alia ratione inferat. Horum autem maxi-